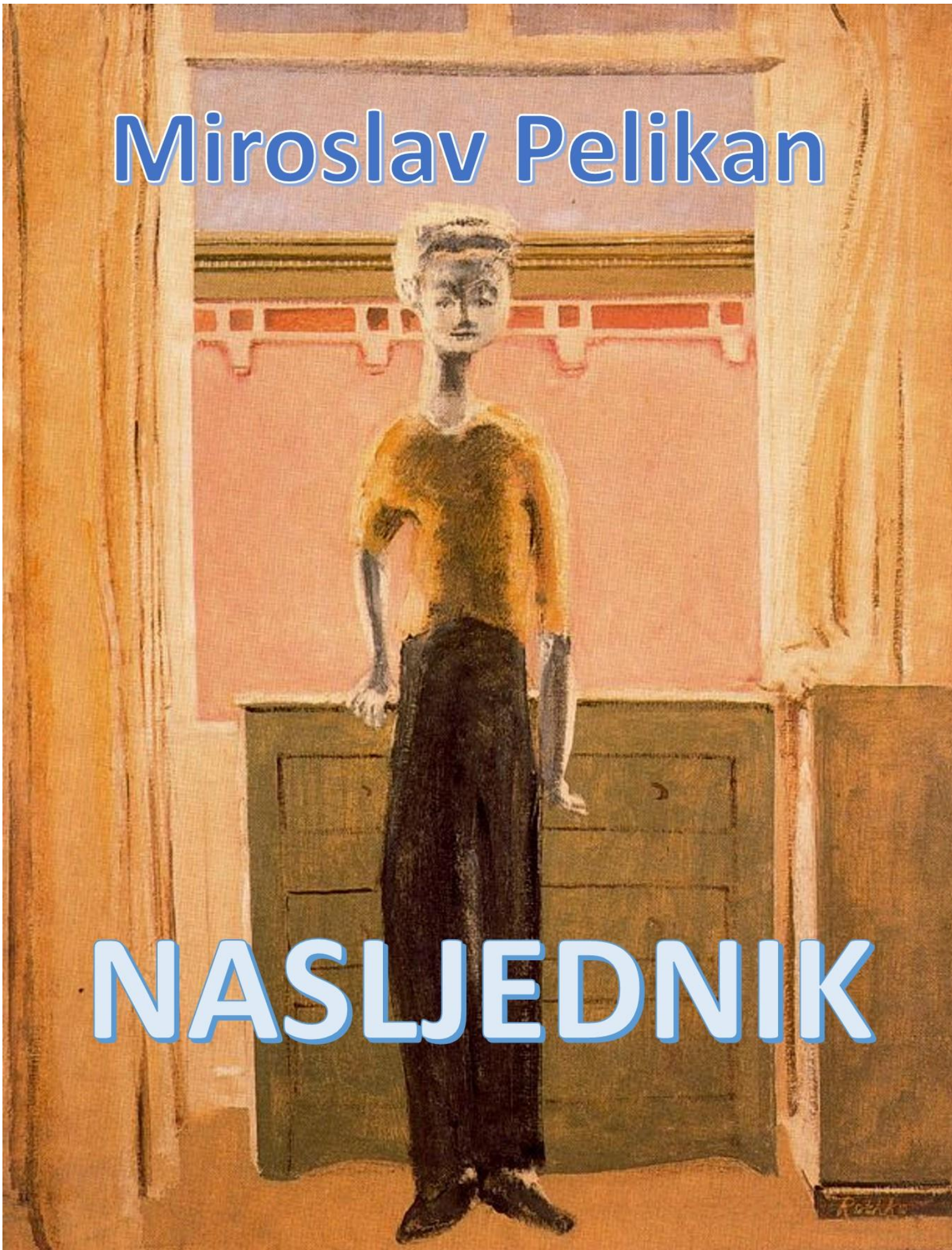

Miroslav Pelikan

NASLJEDNIK

NASLJEDNIK

Mladi antikvar, Vitomir Carek, nasljednik posla i antikvarijata nestalog Bogumila Careka, nije imao sreće već od prvoga posla.

Prvi kupljeni servis češkog kristala, razbio se u prometnoj nezgodi, kada je na njegov automobil udarilo službeno vozilo Uprave grada.

Već sutradan, slučajno je teško i nepovratno ošteti poznati portret tvorničara Gabesa, što ga je 1915. godine načinio, možda najcjenjeniji domaći slikar Borski Dalibor.

Restaurator je procijenio kako slika nije strašno oštećena, no izgubit će na cijeni.

Mladi Carek nije vjerovao u zlu sudbinu iako je znao kako je Bogumil Carek, njegov stric, mnogima zario nož u srce, otkupljujući za mizerne novce i slike i namještaj i servise, ne pokazujući nimalo sentimenta za često očajne prodavatelje.

Da, znao je Vitomir Carek, u ovom antikvarijatu mnogo je zle kobi, no, odlučio se je na to ne obazirati, valja biti samo oprezniji.

Evo, već godinu dana vodi antikvarijat Carek, no, ne jednom mu se učinilo, kako je pojedine predmete mogao znatno povoljnije prodati, ali zato je bio zadovoljniji. Imao je osjećaj kako te predmete iz davnine jednostavno vraća po pravoj cijeni novim vlasnicima i na taj način ispravlja nepravdu svoga strica.

I doista, nakon nepune dvije godine, Vitomir Carek jednostavno je rasprodao cijelu ostavštinu svoga strica. Antikvarijat je bio potpuno prazan, a u novčaniku je imao novca tek za kratkotrajno putovanje u Pariz.

Već idući dan prodao je antikvarijat Raineru, koji se u međuvremenu uzdigao do pozicije vodećeg antikvara u gradu.

Rainer mu je pristojno platio, više iz straha od mogućeg povratka starog Careka a ne zbog poštenja.

Vitomir Carek je oputovao u Pariz sredinom rujna sa željom da u dalekom gradu i ostane.

Nekako, više slučajno, zbog znanja jezika, dobio je posao u francuskom Crvenom križu i proputovao gotovo cijeli svijet u iduće četiri godine, boreći se srčano protiv gladi, bolesti, zaostalosti. Carek je lijepo napredovao u

međunarodnoj organizaciji Crvenog križa, zadovoljan svojim životom, sretan što pomaže drugima.

No, krajem četvrte godine rada u Crvenom križu, lakše je ranjen u Africi. Nakon oporavka u Švicarskoj, vratio se je u domovinu na dulji odmor.

Njegov se grad nije mnogo promijenio. Careka gotovo nitko nije prepoznao, pa ni Rainer kada je stupio u dobro poznati antikvarijat.

-Ah mladi Carek, Vitomir Carek, jedva vas prepoznajem.

-Da, prošle su četiri godine..

-Čuo sam da radite za Crveni križ, nastavi Rainer piljeći u Careka.

-Da, vrlo sam zadovoljan. A vi, kako ste vi?

-Ne mogu se baš pohvaliti. Naime, kada su nestala četvorica antikvara, ponadao sam se kako ću ih ja moći zamijeniti.

-I?

-I ništa. Posao slabo ide. Kupci se često sjećaju njih četvorice, govore, kako su oni imali svoj jedinstveni karakter, izraziti personalitet. Mene smatraju primitivnim, neobrazovanim prekupcem.

-I?

-Hm, je li bi vi otkupili ovaj antikvarijat? Evo, dati ću vam ga u pola, ma što u pola, za četvrtinu stvarne cijene.

Carek se zamisli.

-U redu, napravimo ugovor.

Nakon pune četiri godine lutanja i borbe po svijetu, Vitomir Carek je opet postao antikvar. Prezime je imalo svoju težinu i mnogi su u ovom povratku vidjeli proces, kako stvari ipak dolaze na svoje mjesto.

Carek se najprije riješio Rainerove robe. Antikvarijat je oličen, kvalitetnije je osvijetljen.

I što sada, mislio je grozničavo Carek.

No, nije mu se bilo teško dosjetiti. Kontaktirao je s mnogim afričkim i azijskim adresama i uskoro su mali zamotuljci dolazili s kuririma, koji su odmah preuzimali nove narudžbe.

Za par mjeseci antikvarijat je bio ispunjen mnoštvom rariteta iz Afrike i Azije. Domaći kupci rado su kupovali umjetnine iz dalekih zemalja.

Nekako u isto vrijeme, započeo je Carek sentimentalnu vezu s Katarinom Kraus, kćeri nestalog antikvara Ernesta Krausa, dobra prijatelja njegova strica.

U njihovoj vezi, sve se od početka dobro posložilo. Vitomiru Careku je imponirala brzina i odlučnost niske crнке, tamnih očiju, njezino ovalno, dražesno lice.

I Katarina Kraus je uživala u svom novom životu, u vezi s odmjerenim, zanimljivim, imućnim muškarcem.

Brak je bio prirodni rezultat druženja Vitomira i Katarine.

Sustav njihova života temeljio se je na jednostavnoj organizaciji, Vitomir brine o antikvarijatu, Katarina o kući. o obitelji koja se uskoro povećala rođenjem sina Bogumila, ime je naravno dobio po očevom stricu.

Antikvarijat je lijepo radio, donoseći redovitu mjesečnu, više no pristojnu zaradu.

Povjesničari bi rekli, samo njima vrijeme prolazi brzo, no, to se nije moglo reći i za obitelj Carek.

Vitomir Carek se mukotrpnim radom, znanjem, srećom, talentom, uzdigao do pozicije najuglednijeg antikvara u široj regiji, vrlo cijenjen, kod njega se mogla pronaći raritetna, vrijedna roba.

Carek je cijele dane provodio u antikvarijatu, odavno mu je Katarina prigovarala da se oženio antikvarijatom, te da niti ne opaža kako njegov sin Bogumil raste i mijenja se.

Može se slobodno reći, kako Vitomir nije mnogo mario za te riječi. Njegov se život zrcalio u antikvarijatu.

Nije se odveć iznenadio kada su ga obavijestili dobronamjerno kako je Katarina viđena ovdje ili tamo, s ovim ili s onim.

Nije se začudio ni kada mu je policija zalupala prvi put na vrata, pa ni onda kada mu je sin optužen za razbojstvo. Bio je tek malo zbunjen kada mu je sin Bogumil osuđen na višegodišnju zatvorsku kaznu.

Katarina je tada poduzela odlučne korake da sina izbavi iz zatvora.

Angažirala je nekolicinu, pričalo se najskupljih, ali se znalo i najboljih odvjetnika. Vitomir je uredno plaćao njihove račune, čudeći se pomalo kako se njegova imovina nezaustavljivo smanjuje iz dana u dan.

A i posao je slabio svakim danom, građani su odobravalі kršenje zakona, niti nemoral, a neki su se vrlo živo sjećali i starog Careka koji često puta nije ostao u dobrom sjećanju.

Za dvije godine, Vitomir Carek je zatvorio antikvarijat, prodao je kuću i sve umjetnine, ženi kupio stan u Strmoj ulici, ostavio joj nešto gotovine i po

prvi puta posjetio sina u zatvoru, koji je uz napore vještih odvjetnika uskoro trebao izaći na slobodu.

-Odlazim u Pariz, našli su mi mjesto noćnog čuvara u zgradi Crvenog križa. Ti se možeš vratiti majci ako želiš.

-Evo, ostavljam ti ovu figuricu samuraja s maskom demona, to je bio prvi predmet u mom antikvarijatu. Zbogom sine.

Vitomir Carek živi sada vrlo mirno u Parizu, plaća mu je dovoljna za skromni život, redovito obilazi antikvarijate i divi se tajanstvenim predmetima u njihovim utrobama.

Katarina Carek, razočarana živi u svom stanu u Strmoj ulici i proklinje zlu sudbinu.

Mladi Carek, Bogumil, ima štand na sajmu starina, preprodaje svašta, ali često, grčevito drži u ruci figuricu samuraja s demonskom maskom i sanja onaj dana kada će imati svoj antikvarijat, a ova će figurica biti izložena na samom ulazu.

Svake subote i nedjelje, već iza osam sati na Francuskom trgu, Bogumil Carek, vlasnik štanda iz čuvene porodice antikvara, raspredao je svoju skromnu ponudu, očekujući. no ne pretjerano, kako bi danas mogao nešto prodati i pokušati barem namiriti dug za stanarinu, koju je već mjesecima dugovao vlasniku Ivanu Podolskom. Podolski je bio popustljiva osoba pa nije odviše navaljivao, no Carek je mogao izgubiti i ono malo mira što mu je tamna tavanska soba pružala i stoga je morao namiriti dug što prije. I danas su se redali likovi iz različitih društvenih slojeva, tražeći sitnice za svoje stanove ili kuće.

Carek nije mogao zadovoljiti apetite potencijalnih kupaca iako se silno trudio, često spuštajući cijenu ili dajući još nešto uz ponudeno.

Uskoro je ispred štanda stao i bahati šef Ureda gradonačelnika, Mario Kostnik. Kostnik je često provocirao Careka ,izloženom, po njemu, mizernom ponudom, redovito uspoređujući aktualnu ponudu s mogućnostima dvojice prijašnjih Careka.

-To što vi imate gospodine Carek, to nije ni za tržnicu u našem najmanjem selu. To što vi nudite je jedno veliko ništa.

Carek se uglavnom nije obazirao na Kostnikove neugodne ali istinite riječi, no sada je planuo.

-A što bi vi htjeli? Za male novce dobiti Borskog?

-Pa i to, pomalo uvrijeđeno uzvratiti Kostnik, ali vi nemate Borskog a ja novac imam, to je bitna razlika.

-A ovo, je li bi kupili ovo?, ljutito mu kaza Carek i pokaže figuricu samuraja s maskom demona.

-To, to je dobro. Da vidim. Odakle vam?

-To mi je preostalo od oca.

-Da, da, hm da, sporo će Kostnik, sada se sjećam, vidio sam ovu figuricu u antikvarijatu vašeg oca. Koliko tražite?

-Četiri tisuće.

-Četiri tisuće? Mnogo je to, gospodine Carek. No, lijepa je figurica.

-Doista potječe iz Japana, to mi je otac odavno rekao.

-U redu, brzo će Kostnik. Donesite mi figuricu u ponedjeljak u ured, tamo ću vam dati novac. Doviđenja.

U ponedjeljak je Kostnik isplatio Careku četiri tisuće, zadovoljno držeći u ruci figuricu. Smjestio ju je na radni stol.

-Pravo mjesto, zar ne?

Carek je Podolskom isplatio dug. U idućim je danima ponešto popunio svoju ponudu na štandu, kao da se i prodaja povećala. Po prvi puta imao je novca u džepu.

Odlučio je posjetiti majku u Strmoj ulici. Ona se stalno borila s migrenom, kukajući o svom životu, ne imajući puno vremena i sluha za sinovu priču.

Mjeseci su tegobno prolazili a Carek je uspio kupiti još jedan štand, a za neka, dva, dva i pol mjeseca i još jedan. Angažirao je trojicu, vjerovao je odanih prodavača a on se prepustio pronalaženju zanimljivih predmeta, robe koja se samo na sajmu starina može prodati. No, znao je, prave robe više nema, kriza, ratovi, migracije, učinili su svoje. Sve što je vrijedilo odavno je ponuđeno na prodaju.

Ipak, tu i tamo, znao bi pronaći vrjedniju sitnicu i s njom pokrivati tekuće troškove. Pomagači su dobro radili, prodavalo se pristojno jer ipak su se kupci dobro sjećali prezimena Carek.

Uskoro je Bogumil Carek iznajmio stan u Strmoj ulici kako bi bio bliže majci koja je sve ozbiljnije pobolijevala. Katarina Carek izgubila je i posljednju vezu sa stvarnim životom, živeći u svojim snovima uz pomoć lijekova.

Bogumil Carek je vjerojatno posljednji saznao za Kostnikovu smrt, pričalo je da je izgubio glavu zbog homoseksualne afere ili zbog pronevjere ili zbog oboje.

U tim je danima Carek bio vrlo ozbiljno angažiran u pronalaženju dobrog prostora za svoj antikvarijat.

Šteta što više nema figuricu.

Na početku zime Katarina Carek je odsanjala svoj posljednji san i preselila svoje istrošeno tijelo na gradsko groblje, u obiteljsku grobnicu Carek.

O ocu, Vitomiru Careku, Bogumil odavno nije čuo ništa.

Usprkos nedostatku atraktivnije robe, Carek je pronađeni prostor odlučno punio.

Idućeg tjedna Careka je posjetila Kostnikova udovica.

-Znate, malo mi je neugodno, možda bi željeli figuricu otkupiti?

Da, svakako, ne dvoumeći se ni trenutka odgovori brzo Bogumil Carek.

-Evo, nastavi, gotovo u istom dahu, platit ću je za figuricu 4.000. Toliko je meni platio gospodin Kostnik.

Trgovina je u nekoliko trenutaka okončana. Carek je udovici Kostnik isplatio odmah dogovorenu svotu.

U idućim trenucima zadovoljno je gladio malu figuricu samuraja s maskom demona.

Cijelo se popodne igrao s njom, premećući je iz ruke u ruku, promatrajući je ponekad upitno.

Zagledao se u demonsku masku, nastojeći na njoj pronaći nešto neobično ili neuobičajeno, nešto osobito, nešto što bi mu više reklo o njoj.

Odložio ju je navečer na policu u skladištu. Valja pronaći pravo mjesto na ulazu u antikvarijat.

U nadolazećem razdoblju nije se Carek imao vremena družiti s figuricom.

Valjalo je posložiti antikvarijat na način kako se to nekada radilo u obitelji Carek.

Iako ga još službeno nije otvorio, antikvarijat su posjećivali mnogi, potencijalni kupci i prodavatelji, radoznalci svih vrsta, dokoličari, umjetnici pa i oni koji su se jednoga dana namjeravali baviti se tim poslom.

Štandovi na Francuskom trgu i dalje su dovoljno dobro radili pa se Carek mogao u cjelosti posvetiti antikvarijatu.

Netom pred otvorenje uočio je napokon pravo, najbolje mjesto za figuricu i bez mnogo naknadnog promišljanja, ona je zauzela svoje jedinstveno mjesto, desno od ulaza na malom postamentu a ispred velike vitrine prepune porculana i kristala.

Ispočetka nije ulazio u nove kupovine, prodaja izloženog tekla je sporo i činilo mu se nekako se mučno odvijala. Bilo je posjeta, upita, razgledavanja, ali vrlo malo realiziranih poslova. Ako nastavi ovako, antikvarijat se neće moći pokrivati.

Vrijedno je cijele dana razgovarao, nudio, nazivao ili odgovarao na telefonske pozive, no bilo je sve očitije, svakim danom sve gore.

Pad prodaje bio je uočljiv i na sajmenim štandovima na Francuskom trgu.

Ubrzo je zatvorio prvi, pa i uskoro i drugi štand, zadržao je tek jedan.

Sve više protisnut dugovima, danonoćno je grozničavo razmišljao, što se to događa? Svima ide dobro, osim njemu.

Po tko zna koji put pregledavao je fino složeni lager, bilo je vrlo zanimljivih izložaka, no svejedno, danima nitko ne bi ušao.

Ove je subote Bogumil Carek preko kurira iz odvjetničkog ureda Kralik obaviješten o smrti svoga oca u inozemstvu a iza koga su ostale neke sitnice i nešto novca.

Odvjetnik ga je obavijestio da je njegov otac preminuo i sahranjen, u Africi, u Keniji, a njemu sinu je ostavio nešto novca i nekoliko osobnih predmeta, naočale i nalivepero.

Vijest o smrti oca nije ga pretjerano iznenadila, niti ga je uznemirila, s ocem godinama nije bio u kontaktu, mislio je da radi kao čuvar u zgradi Crvenog križa u Parizu, ništa nije znao o njegovom boravku u Africi.

Naočale i pero dobro je poznavao i bilo mu je drago što ih sada posjeduje. Držeći ih u ruci, pomisli, možda mi otac šalje neku poruku, skrivenu poruku. Naočale i pero?

Važno je dobro vidjeti i ostaviti trag. To je, to je to. Naočale i pero.

Cijele je dane šetao antikvarijatom i pozorno promatrao napunjeni volumen mnoštvom. Sve je bilo postavljeno, prezentirano na način Carekovih, osim figurice koja je kod njegovog oca stajala na lijevoj strani ulaza.

Kružio je oko postamenta s figuricom netremice je gledajući.

Uzme je u ruku i noktom zagrebe po maski demona. Čudno kako se toga nije prije sjetio. Pronađe nožić i kist, te počne polako isprva kistom prelaziti po tijelu ratnika. Tamo gdje su trebali biti prorezi za oči na maski se nakupila nečistoća. Pažljivo nožićem očisti otvore te nastavi s oštricom kružiti po rubu maske. Iznenada maska s demonskim likom se odvoji i ukaza se lice samuraja, mirno, bezizražajno. Vрати brzo masku bez problema na lice ratnika i odahne.

Postament s figuricom premjesti lijevo od ulaza i izađe iz antikvarijata.

Osjećao se nekako neobično, kao da je slobodniji. Slobodniji od čega, mislio je.

U idućem tjednu morao je odlučiti. Dobio je tri dobre ponude za figuricu.

Dao je prednost novcu a ne kupcu. Figuricu je dobio poduzetnik Kamauf za 8.000.

No prodaja druge robe nije se događala. Onako, sasvim iznenada odluči prodati antikvarijat i sve u njemu.

Mnogi su znali za njegove probleme pa su ga i ucjenjivali s ponudama.

Na kraju je shrvan pristao. Sve za 250.000., tvorničaru Mariću, koji je antikvarijat kupio svom dokonom sinu za rođendan.

Bez obaveza i s dosta novca, Carek započne, kako je sam rekao, beskonačno putovanje svijetom.

Nakon tko zna koliko godina, Carek se bolestan i iscrpljen vratio u svoj grad. Obišao je groblje, posjetio majčin grob, sjetivši se istom prigodom i oca, a zatim i antikvarijat, koji je sada vodio prekupac Beke.

Beke mu je ukratko ispričao novosti.

Da, dugo vas nije bilo. Koliko ste bili odsutni? Činilo se i duže. Osmam godina, puno je to. Ja sam prije nekih šest, šest i pol godina otkupio ovaj antikvarijat od sina tvorničara Marića i evo radim pomalo sa svime. Ne s finom robom, ona danas nema kupca. Veliki su kupci otišli, nestali, pa i onaj vaš dobri kupac Kamauf. Kako je on dobro radio još prije koju godinu, no na kraju je propao, nije mu ostalo ništa, mada se nikada nije saznalo što

se u stvari dogodilo s njim i s njegovom imponantnom imovinom. Neki kažu da je u posljednjih par godina vukao besmislene poteze. Da, no dobro. Možda vas što zanima, možda bi što kupili?

Carek je nekoliko minuta pregledavao ponudu i onda je na podu pored velike vitrine ugledao nešto tamno. Podigao je mrlju i ugledao masku s demonskim licem. Držao ju je u ruci zatečen nađenim, upitao je Bekea.

-A gdje je figurica? Njoj pripada ova maska.

-A to je to.

Beke je iz ladice izvukao zamotuljak. Otvorio ga je oprezno i ukazala se figurica samuraja.

-Znate što Carek, evo, ja vam to poklanjam, ni sam ne znam što bih s time.

Znam, dobro se par puta prodala, no ja sam je dobio za mali novac od udovice Kamauf. Uzmite je, molim vas, ona pripada obitelji Carek.

Na obali rijeke Carek je, ne zapravo zašto, gotovo u prašinu zdrobio figuricu i otpuhnuo te jadne ostatke u vodu.

Sutradan je pomalo zapanjen saznao kako je antikvarijat koji je držao Beke u cijelosti izgorio.

Došetao je zbunjen do sajma na Francuskom trgu, svega nekoliko štandova s mrzovoljnim prodavačima.

Tamo na trgu, zaposlio ga je trgovac voćem i povrćem Nimani, na drugoj strani četverokuta. Nikada više nije pogledao prijeko na drugu stranu, nije ga zanimala ponuda štandova s druge strane trga.

Miroslav Pelikan